

VU Research Portal

Politietuchtrecht

van der Steeg, M.

2004

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van der Steeg, M. (2004). *Politietuchtrecht: Een studie naar de juridische aspecten en de praktijk*. [, Vrije Universiteit Amsterdam]. Kluwer.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Politietuchtrecht

Een studie naar de juridische aspecten en de praktijk

VRIJE UNIVERSITEIT

Politietuchtrecht

Een studie naar de juridische aspecten en de praktijk

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van de graad van doctor aan
de Vrije Universiteit Amsterdam,
op gezag van de rector magnificus
prof.dr. T. Sminia,
in het openbaar te verdedigen
ten overstaan van de promotiecommissie
van de faculteit der Rechtsgeleerdheid
op dinsdag 7 december 2004 om 13.45 uur
in het auditorium van de universiteit,
De Boelelaan 1105

door

Magrete van der Steeg

geboren te Angguruk

promotoren: prof.dr. J. Naeyé
prof.mr.drs. F.C.M.A. Michiels
copromotor: mr.dr. E. Niemeijer

Inhoud

Voorwoord 11

Afkortingen 15

1 Probleemstelling en onderzoeksmethoden

- 1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek 17
- 1.2 Probleemstelling 20
- 1.3 Onderzoeksvragen 21
 - 1.3.1 Juridische aspecten van het politietuchtrecht 22
 - 1.3.2 Politietuchtrecht in de praktijk 24
 - 1.3.3 Beoordeling van het politietuchtrecht 25
- 1.4 Onderzoeksmethoden 26
 - 1.4.1 Het juridisch onderzoek 26
 - 1.4.2 Het empirisch onderzoek 27

2 Analytisch kader

- 2.1 Inleiding 33
- 2.2 Het politietuchtrecht juridisch gesitueerd 33
 - 2.2.1 Kenmerken van tuchtrecht 34
 - 2.2.2 Verschillende vormen van tuchtrecht 36
 - 2.2.3 Doelstelling van tuchtrecht 38
 - 2.2.4 De regeling van het politietuchtrecht 39
 - 2.2.5 Bevindingen 41
- 2.3 Landelijk integriteitsbeleid 41
 - 2.3.1 Het integriteitsbeleid in hoofdlijnen 42
 - 2.3.2 Visie op de integriteit van de politie 45
 - 2.3.3 De ambtelijke rechtspositie als waarborg voor integriteit 48
 - 2.3.4 Bevindingen 53
- 2.4 Normovertredingen: aard, omvang en risicofactoren 54
 - 2.4.1 Plichtsverzuim en normovertredingen 54
 - 2.4.2 Typen normovertredingen 56
 - 2.4.3 Omvang van normovertredingen 62
 - 2.4.4 Risicofactoren 65
 - 2.4.5 Bevindingen 70

Inhoud

- 2.5 Interne normhandhaving 71
 - 2.5.1 Normstelling 72
 - 2.5.2 Reacties op normovertredingen 73
 - 2.5.3 Externe procedures 79
 - 2.5.4 Bevindingen 80
- 2.6 Doelstelling van het politietuchtrecht 81
- 2.7 Evaluatie 84

- 3 Materieel politietuchtrecht:
de sanctivering van plichtsverzuim**
- 3.1 Inleiding 87
- 3.2 De politieambtenaar als tuchtrechtelijk rechtssubject 88
 - 3.2.1 Verschillende typen politieambtenaren 89
 - 3.2.2 De aanstelling als politieambtenaar 92
 - 3.2.3 Het bevoegd gezag 93
 - 3.2.5 Bevindingen 95
- 3.3 De tuchtnorm 95
 - 3.3.1 De open norm van plichtsverzuim 95
 - 3.3.2 Het toepassingsbereik van de tuchtnorm 98
 - 3.3.3 Bevindingen 107
- 3.4 Het normatief kader van het tuchtrecht 108
 - 3.4.1 Externe normen 111
 - 3.4.2 Interne normen 115
 - 3.4.3 Nadere normstelling door de ambtenarenrechter 118
 - 3.4.4 Handhaving van de tuchtnorm bij normatieve
onzekerheid 125
 - 3.4.5 Bevindingen 128
- 3.5 Het plichtsverzuim 130
 - 3.5.1 Doen en nalaten 130
 - 3.5.2 Rechtvaardigingsgronden 133
 - 3.5.3 Schuld 136
 - 3.5.4 Samenloop met strafbaar feit 140
 - 3.5.5 Bevindingen 141
- 3.6 Tuchtrechtelijke sancties 142
 - 3.6.1 Welke sancties? 142
 - 3.6.2 Het bevoegd gezag 145
 - 3.6.3 Toelichting op de sancties 146
 - 3.6.4 De voorwaardelijk opgelegde sanctie 152
 - 3.6.5 Het doel van de tuchtrechtelijke sancties 154
 - 3.6.6 Bevindingen 157

3.7 Evaluatie 157

**4 Formeel politietuchtrecht:
de procedure en het sanctiebesluit**

4.1 Inleiding 161

4.2 Rechtsbeginselen voor het politietuchtrecht 162

4.2.1 Zijn artikel 6 EVRM en artikel 14 IVBPR van toepassing? 163

4.2.2 Rechtsbeginselen in de Algemene wet bestuursrecht 172

4.2.3 Andere rechtsbeginselen 178

4.2.4 Bevindingen 180

4.3 De voorbereiding van het sanctiebesluit 181

4.3.1 Aanleiding tot disciplinair onderzoek 182

4.3.2 Disciplinair onderzoek 190

4.3.3 Interne advisering 203

4.3.4 De zienswijze, de verantwoording 203

4.3.5 Het recht op informatie en rechtsbijstand 209

4.3.6 Ordemaatregelen 210

4.3.7 Bevindingen 217

4.4 Het sanctiebesluit 217

4.4.1 Het evenredigheidsbeginsel 218

4.4.2 De inrichting van het sanctiebesluit 224

4.4.3 De bekendmaking en de inwerkingtreding van
het sanctiebesluit 227

4.4.4 Voorbereiding leidt niet tot sanctiebesluit;
alternatieven 228

4.4.5 Cumulatie met strafrechtelijke afdoening 232

4.4.6 Bevindingen 239

4.5 Bezwaar en beroep 240

4.5.1 Wie kan bezwaar en beroep instellen? 240

4.5.2 De bezwaar- en beroepsprocedure 243

4.5.3 De beoordeling van het sanctiebesluit 248

4.5.4 De rechterlijke beoordeling van het bewijs 257

4.5.5 Bevindingen 276

4.6 Evaluatie 277

4.7 Vereisten voor een goed functioneren van politietuchtrecht 281

5 Politietuchtrecht in de praktijk: een landelijk beeld

5.1 Inleiding 285

5.2 De onderzoeksopzet 286

5.3 Hoe is het politietuchtrecht op korpsniveau geregeld? 288

Inhoud

- 5.3.1 Definitie van plichtsverzuim 289
- 5.3.2 Intern onderzoek 289
- 5.3.3 Interne verdeling van bevoegdheden in
disciplinaire zaken 290
- 5.3.4 Rechtspositie betrokkene 291
- 5.3.5 Samenloop met strafzaak 292
- 5.3.6 De Bureaus interne onderzoeken 293
- 5.4 Intern onderzoek 1999-2000 294
 - 5.4.1 De analyse 294
 - 5.4.2 Gegevens over intern onderzoek 295
 - 5.4.3 Resultaten van intern onderzoek 297
- 5.5 Plichtsverzuim en afdoening 1999-2000 298
 - 5.5.1 Methode van onderzoek 298
 - 5.5.2 Normovertredingen 299
 - 5.5.3 Afdoening van plichtsverzuim 302
 - 5.5.4 Korpsen vergeleken 307
- 5.6 Evaluatie 311

- 6 Politietuchtrecht in de praktijk: twee casestudies**
- 6.1 Inleiding 315
- 6.2 Het onderzoekskader 316
 - 6.2.1 De organisatorische inbedding van het tuchtrecht 317
 - 6.2.2 Onderzoek en afdoening in concrete gevallen
van plichtsverzuim 319
 - 6.2.3 Opzet van de casestudies 320
- 6.3 Kennismaking met de korpsen 321
 - 6.3.1 Korps Amsterdam-Amstelland 322
 - 6.3.2 Korps Noord- en Oost-Gelderland 322
 - 6.3.3 Vergelijking 323
- 6.4 Korps Amsterdam-Amstelland 324
 - 6.4.1 De organisatorische inbedding van het tuchtrecht 324
 - 6.4.2 Onderzoek en afdoening van plichtsverzuim 340
 - 6.4.3 Het functioneren van het tuchtrecht volgens
de medewerkers 350
 - 6.4.4 Afdoening van concrete gevallen van plichtsverzuim
1999-2003 360
- 6.5 Korps Noord- en Oost-Gelderland 369
 - 6.5.1 De organisatorische inbedding van het tuchtrecht 369
 - 6.5.2 Onderzoek en afdoening van plichtsverzuim 385

6.5.3	Het functioneren van het tuchtrecht volgens de medewerkers	393
6.5.4	Afdoening van concrete gevallen van plichtsverzuim 1999-2003	403
6.6	Evaluatie	410
6.6.1	De organisatorische inbedding van het tuchtrecht	411
6.6.2	Onderzoek en afdoening in concrete gevallen van plichtsverzuim	418
6.6.3	Voldoet het politietuchtrecht in de praktijk aan zijn doelstelling?	430
7	Evaluatie	
7.1	Inleiding	437
7.2	Het politietuchtrecht en zijn context	437
7.3	De juridische aspecten van het politietuchtrecht	441
7.3.1	Materieel politietuchtrecht	441
7.3.2	Formeel politietuchtrecht	445
7.4	Politietuchtrecht in de praktijk	450
7.5	Beoordeling van het functioneren van het politietuchtrecht	454
7.5.1	Rechtmatigheid	454
7.5.2	Doeltreffendheid	459
7.6	Aanbevelingen	468
7.6.1	Aanbevelingen aan de wetgever	468
7.6.2	Aanbevelingen aan de minister	469
7.6.3	Aanbevelingen aan de korpsen	470
7.7	Tot slot: dilemma's in de praktijk van het politietuchtrecht en de paradoxale positie van het Bio	473
	Literatuur	479
	Jurisprudentieregister	491
	Trefwoorden	496
	Bijlagen	
I	Registratieformulier interne onderzoeken en afdoeningen politie	503

Inhoud

**2 Halfgestructureerde vragenlijst voor interviews
 met leidinggevenden 511**

3 Nadere gegevens van korps Amsterdam-Amstelland 513

3.1 Onderzoek en afdoening in concrete gevallen van plichtsverzuim
 1999-2000 513

3.2 Casuïstiek disciplinaire zaken 1999-2000 520

3.3 Bronnen van empirisch onderzoek 527

4 Nadere gegevens van korps Noord- en Oost-Gelderland 531

4.1 Onderzoek en afdoening in concrete gevallen van plichtsverzuim
 1999-2000 en 2003 531

4.2 Casuïstiek disciplinaire zaken 1999-2000 535

4.3 Bronnen van empirisch onderzoek 539

Samenvatting 541

Summary 551